

Forslag til endringer i driftsbudsjettet for 2017-19

Prosjektrapport fra rådmannen
august 2016

Innhold

1. Innledning	3
2. Rådmannens anbefalinger	5
2.1. Administrasjon og stabsfunksjoner.....	6
2.2. Teknisk/næring	7
2.3. Oppvekst (grunnskole og barnehager)	8
2.4. Kultur.....	9
2.5. Helse-, sosial- og omsorg	10
2.6. Politisk styring.....	11

Vedlegg

- Prosjektbeskrivelse
- Nøkkeltallsanalyse 2015
- Felles administrative tjenester – rapport fra arbeidsutvalget (behandlet av kommunestyret oktober 2013)
- Utkast til reduksjoner fra rådmannen 16.03.2016
- Notat reduksjonsprosess stabene
- Forslag til ny budsjettramme for Teknisk/Næring.
 - beskrivelse av tiltak
- Samleoversikt
 - Reduserte utgifter i oppvekst og kultursektoren
- Konsekvensene av innsparinger i oppvekst og kultur 2016 – 2019
- Innspill fra felleskirkelig råd
- Forslag til innsparingstiltak HSO sektoren 2016 – 2019
- Forslag til reduksjon av kostnader i NAV Audnedal kommune
- Mulig innsparing - betaling omsorgstjenester
- Sammenligning av priser for omsorgstjenester i Lindesnesregionen
- Beskrivelser reduksjonstiltak politisk styring
- Oversikt over innsparingstiltak politisk styring

1. Innledning

Aktiviteten i Audnedal kommune er forankret i visjon og hovedmålsettinger vedtatt i Kommuneplan 2009-2020.

Visjon: *"Audnedal kommune – framover"*

Hovedmålsettinger: *"Fremst på kvalitet og trivsel"*
"2020 i 2020"

Denne rapporten er laget med utgangspunkt i handlingsplanen 2016- 2019 og at vi har et udekket driftsunderskudd de kommende år. Rapporten omhandler kommunens driftsbudsjett for årene 2017 – 2019. Investeringer er ikke en del av denne rapporten.

I vedtatt handlingsplan for 2016 – 2019 er det følgende ubalanse på kommunens driftsbudsjett (dvs. det beløpet som driftsutgiftene er større enn driftsinntektene, beløpet finansieres i dag ved å bruke fondsreserver):

År	2016	2017	2018	2019
Ubalanse	3,5 mill	3,4 mill	3,8 mill	4,5 mill

Med bakgrunn i dette ble det satt i gang et prosjekt for å se på mulige endringer. I utgangspunktet skulle det sees på endringer med årseffekt på 5,5 mil i 2019. I løpet av våren 2016 har bildet endret seg noe. Det er større etterspørsel etter barnehageplasser enn det vi så for oss da handlingsplanen ble vedtatt, utfordringer som gjør at vi får en ekstra klasse på Byremo ungdomsskole, pensjonskostnadene øker mer enn budsjettet og det er endringer i inntektssystemet som gjør at vi får en mindre vekst i rammeoverføringene fra staten.

Det er gjort nye beregninger og ubalansen er nå beregnet til å bli som følger:

År	2017	2018	2019
Ubalanse	5,1 mill	5,5 mill	6,2 mill

Tallene er fortsatt noe usikre da vi ikke kjenner konkret beløpet vi får i rammeoverføringer for neste år og utviklingen i pensjonskostnadene. Tallene vi nå bruker er de som er kjent pr. d.d.

Arbeidet har vært lagt opp som et prosjekt, jfr. vedlagte prosjektbeskrivelse. Foreslåtte tiltak er det prosjektansvarlig (rådmannen) som legger fram for politisk behandling.

Kommunalledere, enhetsledere, verneombud og tillitsvalgte har vært involvert i prosessen.

Prosjektet har blitt gjennomført i en bred prosess som følger:

- Desember 2015: Prosjektbeskrivelse utarbeidet og sendt ut
- Januar 2016: Utarbeidelse og presentasjon av KOSTRA-analyse
- 11. og 12. januar: Felles personalmøte for alle ansatte med informasjon om prosjektet
- 29. januar: Frist for innlevering av tiltak på inntektsmuligheter
- 26. februar: Frist for innlevering av tiltak på reduserte utgifter
- Mars-juni: Prosess med involvering av enhetsledere, tillitsvalgte og verneombud, alle ansatte i personalmøter på enhetene
- Juni-August: Utarbeidelse av endelig rapport
- 22. august: Informasjon om rapport til enhetsledere
- 25. august: Informasjon om rapport til kommunestyret

- 1. september: Behandling av rapport i formannskapet
- 15.september: Behandling av rapport i kommunestyret

For å sikre en god prosess har enhetslederne har hatt ansvaret for å involvere ansatte og tillitsvalgte på sin enhet i arbeidet. Rådmannen har forutsatt at tiltak skal være drøftet i møter med tillitsvalgte og verneombud og at det blir informert på personalmøter. Rådmannen har fått bekreftet fra hovedtillitsvalgte og hovedverneombud at dette har blitt fulgt opp. Hovedverneombudet skriver følgende i tilbakemelding til rådmannen:

Kommentarer fra de 10 verneombudene:

- * Ryddig prosess m/flere møter....hatt diskusjoner , - føler at en er blitt hørt.*
- * Har vært med fra begynnelsen om aktuelle sparetiltak og konsekvenser om disse*
- * God prosess med gode drøftinger om sparetiltak. Har kommet med synspunkter og er blitt hørt.*
- * Veldig god prosess med involvering av VO og TV*
- * Gode drøftinger og har hatt anledning til å komme med innspill sammen med resten av kollegiet*
- * Fint samarbeid og har vært med på alle møter angående denne saken*
- * Har hatt to drøftingsmøter m/forslag og konsekvenser*
- * TV og VO har vært involvert på en grei måte. Har hatt synspunkter som har blitt hørt.*
- * God involvering fra første møte til siste møte. Veldig bra.*
- * Godt jobba av alle parter med gode diskusjoner/konsekvenser til sparetiltakene...*

Hilsen Marion Seland - HVO

2. Rådmannens anbefalinger

I forslaget som legges fram, er det forslag til endringer på til sammen kr. 6,1 mill. Som tabellen under viser er dette i underkant av hva vi nå ser behov for. I tillegg er det ikke mulighet for å budsjettere med avsetninger til uforutsette hendelser (økning i utgiftsbehov som følge av nye nødvendige tiltak, endringer i statsbudsjettet....). Dersom det er behov for tiltak utover det som nå blir foreslått, må vi komme tilbake til ytterligere tiltak i handlingsplanen for 2017 – 2019.

Målsettingen har vært å kunne komme i økonomisk driftsbalanse innen 2019. I perioden 2017-2018 må det brukes fond for å komme i balanse.

Det er kun sett på perioden 2017 -2019 da kommunestyret har vedtatt kommunesammenslåing med Lyngdal kommune fra 01.01.2020.

År	2017	2018	2019
Ubalanse	5,1 mill	5,5 mill	6,2 mill
Forslag endringer	3,2 mill	4,5 mill	6,1 mill
Ubalanse etter endringer	1,9 mill	1,0 mill	0,1 mill

Å foreta så store endringer er ikke mulig uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet. I forslaget er det forsøkt så langt som mulig å skjerme tjenestetilbudet i HSO og oppvekst. Det er derfor foreslått forholdsmessig større endringer på sentraladministrasjon/stab, teknisk/næring, kultur og politisk styring.

Det er laget detaljerte konsekvensbeskrivelser fra enhetene for det enkelte tiltak, samt samlerapporter for hver enkelt sektor. Det er vedlagt en samlerapport som beskriver dette.

Vanligvis vedtar kommunestyret budsjett og handlingsplan på rammenivå for den enkelte enhet. Når det gjelder tiltak som nå skal endres, har rådmannen valgt å legge disse konkret fram for vedtak slik at kommunestyret skal være klar over hvilke konsekvenser endringene innebærer.

Rådmannen ønsker også å påpeke følgende forhold:

- De økonomiske rammene til enhetene blir ytterligere presset som følge av foreslåtte driftsendringer.
- Økte utgifter eller reduserte inntekter for kommunen, vil føre til at det må gjøres ytterligere endringer enn det som her er foreslått.

2.1. Administrasjon og stabsfunksjoner

Administrasjon og stabsfunksjoner består av rådmann og kommunalledere, servicekontor, økonomikontor, personalkontor og andre fellestjenester.

Det vises til vedlagte notat vedrørende reduksjonsprosess stabene. Her beskrives mulige tiltak og konsekvenser av disse. Det vises også til vedlagte rapport som ble utarbeidet i 2013 vedrørende administrative ressurser

i Audnedal kommune.

Både tidligere utredninger og nøkkeltallsanalyse viser at i forhold til sammenlignbare kommuner bruker Audnedal kommune forholdsmessig lite ressurser til administrative funksjoner.

Det er støtte-, stab og ledelsesfunksjoner som vil bli berørt mest direkte av kommunesammenslåingen med Lyngdal kommune. I forbindelse med sammenslåingen er det en målsetting å ta ut effektiviseringsgevinster så snart som mulig, helst før sammenslåing finner sted 01.01.2020. Det foreslås derfor at de forslag til reduksjoner som ikke gjelder personell, i første omgang effektueres i 2017. Så må vi komme tilbake til hva man kan få til av effektiviseringer i forbindelse med sammenslåingen, eventuelt se på andre tiltak som f.eks. åpningstider for servicekontor og sentralbord, jfr. bl.a. arbeidsgruppas rapport fra 2013.

Renholdsprosjektet er ikke omtalt i notatet fra sektoren. Det er igangsatt et renholdsprosjekt der formålet er å bedre arbeidsmiljøet for renholderne samt forenkle og standardisere renholdstjenesten. Det er blant annet utarbeidet nye renholdsplaner for alle kommunale bygg. Ut fra de nye renholdsplanene er det beregnet at det er mulig å redusere antall årsverk til renhold med ca 0,3 årsverk

Det foreslås følgende tiltak:

	2017	2018	2019
Foreslåtte utgiftsreduksjoner	665.000	1.240.000	1.240.000
Foreslåtte inntektsøkninger	60.000	60.000	60.000
Netto endringer (utgifter + inntekter)	725.000	1.300.000	1.300.000

- Fra 01.01.17:
 - Reduksjon av stilling for hovedverneombud fra 20% til 10% 55.000
 - Reduksjon i frikjøpt tid for hovedtillitsvalgte 55.000
 - Reduksjon av kompetansmidler 75.000
 - Verdiskapningsdel lærlinger overføres enhetene 180.000
 - Reduksjon av antall PC'er 100.000
 - Innføring fakturagebyr 50.000
 - Økt pris kopiering 10.000
 - Renholdsprosjektet 200.000
- Fra 01.01.18:
 - Innsparing som utgjør minimum kr. 575.000. Kommunestyret må ta stilling til konkrete forslag til tiltak iløpet av 2017, når bl.a. framdriftsplan for kommunesammenslåingen er mer avklart.

2.2. Teknisk/næring

Det vises til vedlagte notat vedrørende endringsprosess for teknisk/næring. Her beskrives mulige tiltak og konsekvenser av disse.

Teknisk/næring sin stab ble styrket med opprettelse av en 100% stilling som driftsleder og 20% stilling som byggesaksbehandler i fra 2014. Bakgrunnen for å styrke staben var stort arbeidspress og at det ville medgå mye tid til planlagte investeringer. Denne situasjonen er ikke endret. Det er derfor foreslått en reduksjon i vaktmesterstillingene ved at ubesatt stilling holdes vakant (i dag er det ansatt vikar i en fast stilling). Stilling som renholdsleder legges inn som en del av driftslederstillingen.

Tilskuddet til Audnedal Næringsforum er en avtale over fire år og avtalen utløpet pr. 31.12.2018. Tilskuddet er en positiv stimulans til næringslivet i Audnedal, men med kommunens stramme økonomi foreslår rådmannen å fase ut dette tilskuddet fra 2019.

	2017	2018	2019
Foreslåtte utgiftsreduksjoner	440.000	420.000	770.000
Foreslåtte inntektsøkninger	120.000	120.000	120.000
Netto endringer (utgifter + inntekter)	560.000	560.000	890.000

- Fra 01.01.2017:
 - Økning av gebyrer, vedtatt i sak K-46/16 30.000
 - Økte leiesatser kommunale næringsbygg 20.000
 - Reduksjon driftstid svømmebasseng Byremo ungdomsskole 70.000
 - Opphør tilskudd til Norsk Landbruksrådgivning 20.000
 - Gebyr brøyting Hellevannsveien (fremmes egen sak) 70.000
 - Reduksjon årsverk 70% (vaktmester) 350.000
- Fra 01.01.2019:
 - Opphør av tilskudd til Audnedal Næringsforum 350.000

2.3. Oppvekst (grunnskole og barnehager)

Det vises til vedlagte notat vedrørende konsekvensene av innsparinger i oppvekst og kultur 2016 – 2019. Her beskrives mulige tiltak og konsekvenser av disse.

Det er usikkerhet knyttet til budsjettet for Byremo ungdomsskole. Det er signalisert at årskullet som kommer høsten 2017 må 3-deles, men det avhenger av utviklingen i elevtall og pedagogiske utfordringer på trinnet. I dag tilsier ikke elevtallet 3-delning. Det er ikke tatt høyde for 3-delning av årskullet som kommer til skolen høsten 2017 i handlingsplanen.

Avtalen med Hægebostad kommune vedrørende Byremo ungdomsskole utgår 31.12.2016. Det skal forhandles om ny avtale høsten 2016. Økonomiske konsekvenser av eventuelle endringer i denne avtalen er ikke innarbeidet i handlingsplanen.

Den store endringen som er foreslått ved Byremo barneskole skyldes i første rekke en nedgang i elevtallet i årene framover.

Nøkkeltallsanalysen viser at Audnedal kommune bruker mindre penger til grunnskoleundervisning enn sammenlignbare kommuner. Andel spesialundervisning er også lavere. Det kan være usikkerhet i forhold til om en reduksjon i de økonomiske rammene vil påvirke muligheten for å kunne gi tilrettelagt undervisning innen for ordinære rammer. Det kan medføre økning i spesialundervisning.

Når det gjelder nivået på barnehagene viser nøkkeltallsanalysen at vi har lavere dekning enn sammenlignbare kommuner. Det medfører at vi bruker mindre penger til barnehage enn andre kommuner, men har en forholdsmessig dyrere drift enn andre kommuner pr. oppholdstime (smådriftsulempet). Etterspørselen siste år viser at vi er i ferd med å få større dekning. Det vil sannsynligvis på sikt medføre økte kostnader til barnehagedrift, men lavere kostnader pr. oppholdstime. I løpet av 2016 er budsjettet for Byremo barnehage økt som følge av økt etterspørsel fra 01.08.2016.

	2017	2018	2019
Foreslåtte utgiftsreduksjoner	725.000	1.125.000	1.315.000
Foreslåtte inntektsøkninger	0	0	0
Netto endringer (utgifter + inntekter)	725.000	1.125.000	1.315.000

a. Byremo ungdomsskole: Endringer med kr. 75.000 hvert av årene 2017 – 2019

- Reduksjoner i assistentressurs 30% 75.000

b. Byremo barneskole: Endringer med kr. 200.000 i 2017, 450.000 i 2018 og 640.000 i 2019

- For 2017:
 - Reduksjoner pedagogressurs 30% 200.000
- For 2018:
 - Reduksjoner pedagogressurs 70% 450.000
- For 2019:
 - Reduksjoner pedagogressurs 100% 640.000

c. Kongsmo skole: Endringer med 150.000 i 2017 og 300.000 g\hvert av årene 2018 og 2019

- For 2017:
 - Reduksjoner i pedagogressurs og/eller assistentressurs 30% 150.000
- For hvert av årene 2018-2019:

▪ Reduksjoner i pedagogressurs og/eller assistentressurs 60%	300.000
d.Byremo barnehage: Endringer med 100.000 hvert av årene 2017 – 2019	
○ Reduksjon i stilling for barne- og ungdomsarbeider 20%	100.000
e.Konsmo barnehage: Endringer med 200.000 hvert av årene 2017 - 2019	
○ Reduksjon i stilling for barne- og ungdomsarbeider 40%	200.000

2.4. Kultur

Det vises til vedlagte notat vedrørende konsekvensene av innsparinger i oppvekst og kultur 2016 – 2019, samt innspill fra Audnedal kirkelige Fellesråd. Her beskrives mulige tiltak og konsekvenser av disse.

Forslag til endringer på kulturbudsjettet er forholdsvis store. Nøkkeltallsanalysen viser at vi bruker mer på kultursektoren enn sammenlignbare kommuner, men at tilskudd til lag og foreninger er omtrent som for de andre kommunene. Både reduksjonene til barnevandrersestret og bandhelger i regi av Musikkverkstedet kan medføre at dette tilbudet faller bort fra 2018. Bortfall av tilskudd har ikke vært diskutert med Musikkverkstedet og Barnevandrersestret iløpet av denne prosessen.

Reduksjonen til Audnedal Kirkelig fellesråd er foreslått gjennomført fra 2018. Dette sammenfaller med samme år som ekstraordinært vedlikehold i perioden 2015-17 på kr. 100.000 hvert av årene fases ut. Reduksjonen vil nok oppleves krevende for kirkelig fellesråd, men er ikke større prosentvis enn det andre enheter i kommunen får i rammereduksjon.

Tilskuddet til kulturmidler blir vesentlig redusert. Det foreslås derfor at Tjenesteutvalget får fullmakt til å supplere fra kulturfondet dersom det er tiltak de ønsker å prioritere utover den lave rammen som nå foreslås.

	2017	2018	2019
Foreslåtte utgiftsreduksjoner	335.000	635.000	635.000
Foreslåtte inntektsøkninger	0	0	0
Netto endringer (utgifter + inntekter)	335.000	635.000	635.000

- Fra 01.01.2017:
 - Avvikle kulturpriser 25.000
 - Reduserte overføringer kulturskolen 100.000
 - Redusere pott til kulturmidler fra 75.000 til 25.000 50.000
 - Red. overføring til kirkelig fellesråd utover vedtak Handlingsplan 100.000
 - Red. støtte til øvrige menigheter/trossamfunn 10.000
 - Avvikle støtte til bandhelger i regi av Musikkverkstedet 50.000
- Fra 01.01.2018:
 - Avvikle støtte til drift av barnevandrersestret 100.000
 - Si opp avtale med Åseral kommune om friluftsmedarbeider (25%) 200.000

2.5. Helse-, sosial- og omsorg

Det vises til vedlagte notat vedrørende forslag til innsparingstiltak HSO sektoren 2016 – 2019, forslag til reduksjon av kostnader i NAV Audnedal kommune, betaling omsorgstjenester og sammenligning av priser for omsorgstjenester i Lindesnesregionen

Det anbefales at det iløpet av perioden gjøres en omlegging av tilbudet innen HSO-omsorgen. Nøkkeltallsanalysen viser at Audnedal kommune bruker forholdsmessig stor del av sine ressurser til institusjonsbasert omsorg og dermed mindre til hjemmebasert omsorg. Dette vil vi forsøke å endre på ved å sette i gang et prosjekt for styrking av hjemmebasert omsorg og dermed redusere behovet for sykehjemsplasser.

Prosjektet «familiestøtte» har pågått i ca 3 år med delvis støtte fra Fylkesmannen via skjønnsmidler. Støtten fra Fylkesmannen opphører nå. Prosjektet foreslås derfor avviklet og at oppgavene inngår i ordinær drift. Det medfører at ressursinnsatsen på dette feltet blir mindre. Risikoen for at vi igjen får flere barnevernsplasseringer kan dermed øke, uten at det finnes grunnlag for å kunne si at det er en entydig sammenheng her. Det er i handlingsplanen ikke lagt inn økte ressurser for å ta høyde for flere plasseringer.

Når det gjelder NAV ønsker de å se på muligheten for å opprettholde de lave utgiftene til økonomisk sosialhjelp vi har hatt i alle år. I vedtatt handlingsplan fra desember 2015 er det lagt inn en beregnet økning. Denne blir nå redusert med beløpet som er foreslått under. Det skal også sees på utgifter til kvalifiseringsprogrammet og stillingsressurser. Dette vil vi komme konkret nærmere tilbake til i handlingsplanen til høsten.

	2017	2018	2019
Foreslåtte utgiftsreduksjoner	495.000	495.000	1.595.000
Foreslåtte inntektsøkninger	100.000	100.000	100.000
Netto endringer (utgifter + inntekter)	595.000	595.000	1.695.000

a. Audnedal Helse og Audnedal omsorg: Netto endring med kr. 1.100.000 fra 2019

- Det igangsettes et prosjekt med sikte på en gradvis reduksjon i behovet for antall sykehjemsplasser fra dagens 23 plasser til 18 plasser. Dette er fra 2019 beregnet å gi en innsparing på kr. 1.400.000 på omsorgssenteret.
 - Hjemmesykepleie overføres fra Audnedal Helse til Audnedal omsorg og styrkes med en 100% stilling fra 01.01.2017
 - Prosjekt familiestøtte avvikles og innsparing på kr. 300.000 brukes til å finansiere økningen i hjemmesykepleie.
 - HSO bruker i perioden 2017 – 2018 fondsmidler for å finansiere den øvrige økningen
 - Fra 01.01.2019 styrkes budsjett for hjemmetjenester med kr. 300.000
- Betalingssatser for omsorgstjenester reguleres slik at inntektene økes med kr. 100.000 pr. år fra 01.01.2017. Tjenesteutvalget delegeres myndighet til å fastsette detaljerte satser.

b. Audnedal bo- og dagsenter: Reduksjon med 310.000 hvert av årene 2017- 2019

- * Redusert stilling helg (gjennomført i 2016) 110 000
- * Redusert avlastning 4. hver helg (gjennomført i 2016) 200 000

c. NAV: Reduksjon med 185.000 hvert av årene 2017 - 2019

- * Reduksjoner i ramme i forhold til vedtatt budsjett for 2016 185.000
(konkrete tiltak avklares i handlingsplanen for 2017-2019)

2.6. Politisk styring

Formannskapet har i to møter sett på mulige endringer og sett på konsekvenser, jfr. vedleggene beskrivelser tiltak politisk styring og oversikt over innsparingstiltak politisk styring.

I møte 14.04.16 behandlet sa formannskapet følgende (utskrift fra protokoll sak F-43/16):

Foreløpig prioritering:

- 1. Legge ned Tjenesteutvalget*
- 2. Redusere møtefrekvens*
- 3. Formannskapsmøter på kveldstid*

Ordfører Reidun Bakken, KrF, og Sebastian Sjøberg, Sp, ønsket også å vurdere størrelse på ordførers godtgjørelse og møtegodtgjørelse

Formannskapet ønsker noe mer vurdering rundt disse alternativene og eventuelt andre før neste møte.

Det er foretatt en sammenligning med andre kommuner:

		Audnedal	Marnardal	Lindesnes	Åseral	Hægebostad	Evje og H	Lyngdal	Mandal
Ordførers godtgjørelse	Stortingsrepr. lønn*	100 %	90 %	95 %	95 %	87,5 %	805 000	100 %	100 %
Varaordførers godtgjørelse	Stortingsrepr. lønn	10 %	6 %	10 %	7 %	-	80 500	12 %	10 %
Møtegodtgjørelse KS		820	1000	700	4 %	500	500		0,2 %
Møtegodtgjørelse FS		820	1000	700	4 %	5 %	500		
Møtegodtgjørelse andre utvalg		820	1000	400	800	300	300		
Leder andre utvalg		1150	4 %						
* Utgjør kr 885 500 per 01.01.2016									

Som vi ser har noen kommuner høyere satser og noen lavere. Det blir en prioritering som må foretas innenfor den rammen kommunestyret stiller til disposisjon. Rådmannen foreslår å redusere rammen til politisk styring med kr. 300.000 pr. år.

	2017	2018	2019
Foreslåtte utgiftsreduksjoner	300.000	300.000	300.000
Foreslåtte inntektsøkninger	0	0	0
Netto endringer (utgifter + inntekter)	300.000	300.000	300.000

Forslag til reduksjoner:

* Legge ned Tjenesteutvalget	25.000
* Redusert møtefrekvens (færre møter i alle politiske utvalg)	105.000
* Formannskapsmøter på kveldstid	130.000
* Kommunalt tilskudd til politiske partier	40.000